

**TŮNĚ
A HLUBINY**

str. 55

**UŽ JSTE ČETLI
ZVLÁŠTNÍ PŘÍLOHU?**

HLEDEJTE V NÁRODNÍM DOMĚ!

**ROZHOVOR S Z. JOSKOVOU,
Š. ŠEMBERGOVOU A
S. PAVELKOVOU**

STR. 64

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

číslo - 4

úterý - 18. června 2002

► TRUTNOV ◄

VODA NA MLÝN

■ Co vám v Deníku Dětské scény chybí?

Chybí mi nudné články, stylistické chyby, nezajímavé rozhovory, hloupé recenze a hrozná redakce. To všechno totiž marně hledám a nenacházím!!

Pečovatelka Maruška

■ Nemám pocit, že by mi něco scházel. Snad jen přemýšlím o otázce zveřejňování předloh inscenací dopředu (rubrika Prameny). Někdy se tím možná zbytečně vyzradí to, co by divákům mělo odhalit představení.

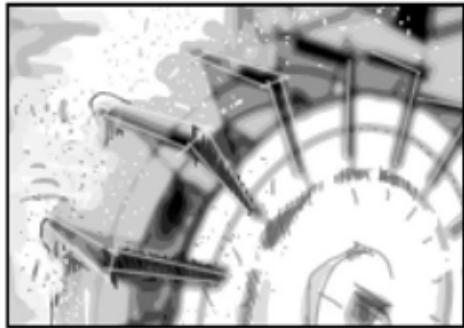
Radek Marušák

■ Nic. Přepadá mi maximálně nabité a využitý.

Yvona Čermáková

■ Větší písmenka!!!

Michal V.

BYSTRINY A PEŘEJE

Tiskařský šotek ve včerejším vydání Deníku Dětské scény omylem schoval část textu za fotografií. Proto otiskujeme celý článek ještě jednou.

Diskusní klub pro doprovod recitátorů III. a IV. kategorie

V místnosti se dřevěným stropem v budově SLŠ se sešlo s Martinou Longinovou tentokrát jen šest osob, pět dam a redaktor DS. Dívodem k tak malé účasti mohlo být (jak pravila Martina) to, že jsou všechni předebatováni. V našem úzkém kruhu se ale sešli sami „skalní“, všechni měli poznámky k jednotlivým výstupům, a to způsobilo, že celý rozbor měl spád a byl velmi zajímavý. Vracet se k rozborům jednotlivých výstupů, textů a k hodnocení interpretů by asi nebylo příliš funkční, a tak se opět zaměřím jen na některé výroky, postřehy a nejčastěji zmínovaná téma.

Předně se hovořilo o tom, že hranice dětského věku se posouvá níž a že většina interpretů IV. kategorie (s výjimkou dvou až tří) byla schopna sdělovat své myšlenky a názory velmi dobře, objevovala se poměrně malý počet chyb, vystoupení byla hodnocena jako vyzrálá a na vysoké úrovni. V kládém slova smyslu byl vyzdvízen fakt, že někteří interpreti měnili na poslední chvíli text, a tak prokazovali, že jsou schopni zvážit, který z připravených textů se jim bude v danou chvíli lépe říkat. Také se v této souvislosti hovořilo o tom, že doporučení krajských lektorských sborů o výběru textu pro Dětskou scénu v Trutnově jsou „jen“ doporučení, která musí interpret se svým vedoucím zvážit. Jen ve zcela výjimečných případech se hovořilo o problematickém dramaturgickém výběru, ale častěji diskutující doporučovali zkrácení některých obsáhlějších textů. Velmi zajímavý byl postřeh, že velmi účinným nástrojem pro rozpoznaní pravdivosti sdělení je věst interpretů k tomu, aby své texty přednášeli před svými vrstevníky, jejichž reakce jsou velmi hodnotnou zpětnou vazbou. Některým interpretům bylo „vytknuto“, že se ještě nenaučili pracovat s reakcemi diváků, především se smíchem. Diskutována byla i situace, kdy interpret uvedl název a jméno autora na závěr svého vystoupení, přitomní se shodli, že ačkoliv název nese jisté poselství a je jistě pečlivě vybíráno autorem, může se záměr odložit jej na závěr výstupu někdy vyplatit. Na hodnocení některých vystoupení VI. kategorie se přitomní nedokázali zcela shodnout, ale shodu našli v přesvědčení, že i to je v pořádku, protože vnímání každého z nás je odlišné.

Diskuse byla ukončena kvapně a všechni se neorganizovaně rozběhli směrem ke kinu Vesmír, kde pokračoval další program Dětské scény.

Zdeněk Remorkér

Mohlo by tam být více fotek recitátorů – hlavně ze 4. kategorie. Třeba by mohla využít zvláštní příloha s jejich fotkama. A moc se mi líbí recenze paní Machkové (rubrika Povídání) pro její objektivnost.

Veronika Lísalová

Nic. Je čitvý, skvělý, plný zajímavých názorů. Každý den se na něj těšíme.

Honza Karafa

Seznam hospod otevřených i v nedělních nočních pozdních hodinách. Ale jinak se mi líbí.

Irina Ulrychová

Myslím, že je v něm všechno – soubory, představení, diskuse, dětská část, vnitřní odlehčení... Možná někomu bude scházet, jak dneska hrála Brazilie.

Pepa Brůček

BYSTRINY A PEŘEJE

Seminář DD – Setkání mezi literaturou, divadlem a výtvarnou výchovou, lektor: Bohumila Plesníková

Aneb Barevné proudy v ponorce

Dětskou dílnu D můžete najít v Domě dětí, který je skryt uvnitř velké základní školy. Sama klubovna je prostorem zvláštním. Ne zcela pravidelný půdorys, malá okénka, šedý koberec, šedé židlíčky, chtělo by se říci: strohá neutralita. Jenomže ta neutralita tam nesedí. Nevýhodou je malé množství světla, a proto je nutno přivítat zářivkami i v dopoledních letních hodinách. Okny je vidět ven na zelený trávník a keře, jen je to vše nějak daleko. Proto ta asociace ponorky. A navíc. Ponorka má tu moc se nořit do hloubek nevidaných...

O půl deváté ráno se v šedé ponorce vylouplo 12 potápěčů ze tří divadelních ostrovů. Na ponorce vellí Miluška Plesníková. Ta na nic nečekala a započala seznamování. Po chvíli se všechni potápěči znali jmény a šedé ponorky počala blednout. Co se vám vybaví, když se řekne barva? Potápěčům slova jako radost, duha, fixy, vír... A neobyklé barvy znáte? Jaká je purpurová? Co je indigo? Klidně se obrátte na potápěče, mají to v malíčku. Můžeme barvám přisoudit některé lidské vlastnosti? Neprozradím, ale potápěči - však víte...

Potápěči se rozdělili do dvou týmů a každý z nich dostal velkou čtvrtku s barevnými kolečky a vlatnostmi. Hledali k barvám přívlastky. A tak už vím, že černá je smutná i zlá, hrubá a nepřistupná. Žlutá zářivá a kyselá. Světle modrá je...jen si to zkuste sami!

Dál potápěči svorně hledají, jaké asociace názvy barev vyvolávají. Červená je oheň a krev a růženka a kameol. Šedá je myš a kámen a mrak a silnice a pytel a popel.... Hrajte si dál.

Po špičkách se prostorem ponorky pohybují básničky D. Fischerové inspirované barvami.

Modrá
je zticha
Ta nepospíchá
Nebe se smíchá
s podvečerem

A ticho pluje
modrým šerem
Svět sotva dýchá
svět sotva dýchá

Potápěči pak leží. Poslouchají klavírní skladby Z. Vřeštála. Jmenují se po barvách, proč asi? Když se potápěči vrátili ze světa hudby zpět na ponorky, vyprávěli o zákoutích, která jim hudba nabídla. A nakonec jim byla zjevena jména skladeb – to překvapení! Modrá, červená, žlutá, Nevěříte?

Po krátké přestávce se potápěči více rozběhli po celé ponorce. Představovali si barevné světy a vydali se do nich na procházku, na lounanou i na běhanou. Ozvučili svoje představy.

Na neutrální půdě získali další informace o tom, co barvy znamenaly v různých civilizacích. Jaký měly význam v různých kulturách.

Příšla též chvíle, kdy se potápěči museli rozhodnout, ve kterém světě ze tří navržených chtějí ještě zůstat a poznat ho více. Rozhodování netrvalo dlouho. Každý pak sám vytvořil z různých druhů papíru kousek svého světa. Jak? Stříháním, trháním, lepením, mačkáním.... Jak kdo chtěl.

Byla i vernisáž. Krásná. Škoda, že jste tam nebyli. Chcete vědět alespoň názvy vystavovaných objektů? Sladká zahrada v červeném podání. Tajemství modrého světa. Holé a opeřené kuře ve žluté zahradě. Libí?

„Byl jednou jeden svět a ten byl žlutý. Byl jednou jeden svět a ten byl červený. Byl jednou jeden svět a ten byl modrý. A byla jedna holčička a jmenovala se Barborka.“ Znáte? D. Mrázková a Nefoslouná Barborka. Potápěči se změnili v geografy. Rozdělili si velké území na papíře. Ti ze žlutého světa tvořili mapu svého světa, modři a červeni také. Vodové barvy byly smichány do nejrůznějších odstínů jednobarevných světů. A ponorka? Barevněla.

Potápěči přiložili své mapy k sobě. Přesně podle hranic. Představili vstupní brány do svého světa. Do červeného se mohlo kdykoliv, do žlutého lesem, do modrého cestou. Stejně jako Barborka vstoupili i do jiných světů – štětcem ve vodě namočeným. Už tušíte? Ale ano, na modro – červené hranici se zrodila fialová barva. Na žluto – modré hranici se nesměle rozlévala zelená. Na žluto – červené hranici proleskovala...ale ano, však vy víte dobré která.

Tím byla proměna šedé ponorky v barevný pestří svět zakončena.

Kosatnice Iva

Z TÚNÍ A HLUBIN

Rozhovor s Miluškou Plesníkovou, kormidelníci ponorky DD

■ Jakou vodu máš ráda?

Čistou, protože ta je k něčemu.

■ Jaké barvy má tvoje voda?

Odstíny modré a zelené.

■ Jak bys svoji dílnu představila někomu, kdo se na ni teprve chystá?

Příběhy barev v našem smyslovém světě. Působení barev.

■ Jakou barvu máš nejraději?

Modrozelenou, protože to je barva blázňů a to já určitě jsem.

■ Jakou barvu mělo pro tebe dnešní dopoledne?

Nejdříve šedou a pak se barvy přidávaly do jasnější podoby.

■ Myslíš si, že měl interiér této místnosti vliv na práci v dílně?

Určitě. Ale je to dobré. Ta tlumenost způsobuje, že se dětem do barev více chce a práce pak v prostoru více vynikou.

■ Co se podle tebe dětem na barvách nejvíce líbí?

Jejich přítomnost a živost a když se na ně upře pozornost, jejich vnímání se rozšíří a barvy začnou k dětem víc promlouvat. Víc je pak obohacují, začnou si jich víc všímat.

kosatnice Iva

Z TÚNÍ A HLUBIN

Rozhovor s Ladislavou Košíkovou

■ Jaká byla vaše cesta k pohybu?

Jako malá jsem tancovala mezi pampeliškami na zahradě....., věnovala jsem se tanci v souboru Hradišťan, a tam jsem poznávala lidovou kulturu, hry a první pocity z pohybu. Lidový tanec je u nás prioritou. Potom jsem se stala choreografkou Hradišťanu, vystudovala na JAMU taneční umění a postupně jsem pronikala do podstaty lidových rituálů a archetypů.

■ Jak se vám pracuje s touto skupinou seminaristů, liší se v něčem od ostatních, které jste již vedla?

Spolupracuje se nám velmi dobře, jsou vstřícní. Důležitá je atmosféra, aby se vniimali, vzájemný kontakt se nám vydařil. Je zde hodně studentů KVD DAMU a vedu je k tomu, aby se sami podíleli na vytváření celého semináře. Požádali mne, abychom se více věnovali průpravným cvičením, aby se z té snůšky etud sami mohli dopracovat k samostatné tvorbě.

■ Co je podstatou, nejzákladnější charakteristikou celého semináře?

Vždy zdůrazňuji, že tělo je jako hudební nástroj, musíte se nejdříve naučit - jak jej naladit, jak vytvořit tón - rozvíjet pohybové dovednosti bez poznání vlastního těla nejde. Vše je založeno na improvizaci, stejně jako původní lidové tance. Cestou, jak uchovat folklór, je bohatit jej o výrazové prostředky, které nabízí současné umění.

■ Jak bude seminář pokračovat a kam chcete vaši práci dovést?

Budeme se i nadále učit vnímat sebe, ale i své okolí, přenášet pocity ze světa, který nás obklopuje, do pohybu, pronikat do podstaty předmětů a nacházet krásu v přírodě, naslouchat lidem a vnímat vším, celým tělem. Po dobrém zvládnutí průpravných cvičení využijeme těchto znalostí a budeme se pokoušet o tvar. Půjdeme do přírody a pokusíme se ji pohybem přenést do této sterilní místnosti, možná nám tady vyrostou pampelišky a já mezi nimi budu moci opět tančit.

■ Co vám osobně tato práce přináší?

Dílny pro seminaristy vedu velmi ráda, obohacuje mě to a přináší inspiraci, nápady a podněty do další práce. Člověk si v praxi ověří, co lze, co je reálné.

■ Jakou máte ráda vodu?

Prameny vody čisté.....

Vzkaz od seminaristů: Dílnu můžeme jen doporučit, lektorka je tanečnice a my se cítíme jako neméně dobrí tanečníci, užíváme si, nezáleží na zkušenostech. Všechno nás boli, ale těšíme se vždy na novou lekci, nenudíme se!

Zdeněk remorkér

BYSTŘINY A PEŘEJE

Cesta k pohybovému tvaru

Cesta....., zjevně přicházíme do rozdělané práce, všechn dvanáct seminaristů již prošlo společně určitou částí cesty, zdá se, že si mne ani nikdo nevšiml, každý je zabrán do činností, které se zaujetím připravila vedoucí semináře Ladislava Košíková. Její nadání pro vše je zjevně nakažlivé, všichni jsou soustředěni, nikdo zbytečně nepřemýší, nechávají se vést, důvěřuju. Úvodní uvolnění na zemi se postupně proměňuje, rozkrývá se přede mnou scénérie, kterou bych v této strohé místnosti nečekal. Hudba podmalovává a dokresluje pohyb všech seminaristů, kteří jsou jemně, ale srozumitelně vedeni pokyny své lektorky k tomu, aby se jejich pohybový projev rozvíjel na základě momentálních pocitů a nálady, aby gradoval a dynamicky se proměňoval. Pohybová improvizace se přetavuje, její legátová forma se postupně proměňuje ve staccatovou, seminaristé ovládají prostor, vztahují se k němu, nejprve každý sám a posléze ve skupině. Vše pomalu ustává a seminaristé (nyní již tanečníci) usedají do kruhu k debatě o uplynulé tříčtvrtě hodinovce. Hodnotí posun ve své práci, ve vnímání prostoru a tělového napětí, práci s dynamikou pohybu a spontánnost své improvizace.

Tvar....., tedy o žádný tvar se ještě nejedná, nikdo se o nic podobného nesnaží, dokonce se zdá, že prozatím ke tvaru ani nesměřuje. Následují další a další průpravná cvičení, která rozšiřují a prohlubují dosavadní zkušenosť s pohybem jako nástrojem sebevýjádření. V další hodině se seminaristé seznamují se zvládáním skupinové dynamiky, a to opět ve vztahu k prostoru. Postupným nabálováním postav vznikají živé obrazy, z nichž se seminaristé snaží vyčít vše, co tyto výjevy naplňuje. Nejde o vnějškový popis, ale o vyjádření vnitřního pocitu a napětí. Složení skupin se obměňuje, poslední cvičení je známé hnětení hlíny a jiných materiálů, vznikají obdivuhodné tvary.....a útvary.

Přestávka....., po ní se všichni odebíráme do přírody, ještě neuschla tráva, bosé nohy, vyjevení kolemjdoucí. („To bude asi to tai-chi,“ pravila dáma v klobouku paní s kolem.) Cvičení, která následují, čerpají z těch předchozích, jen s tím rozdílem, že jejich cílem je vytvoření již postrádaného tvaru. Pohybové kreace mají čerpat motivy z přírody kolem nás – strom, tráva, květ.... pro někoho možná ještě poněkud neučesaný, ale přece jen tvar. Vznikají kompozice složené z motivů, které do skupiny přinesli jednotlivci, je třeba se naučit přesně převzít pohyb, gesto, napětí i dynamiku, ozvučit jednotlivé části a složit je v jeden celek. Někteří se svěřili, že se jim, díky snaze o věrné napodobení a technické zvládnutí pohybu, výtrácí radost a obsah. Zkouší znova a znova, znova nacházejí cestu k pohybovému tvaru.

Zdeněk remorkér

NA SOUTOKU

záznam z veřejné diskuse o inscenacích souboru 2. bloku

Určitě jste o něm slyšeli – ZUŠ Jindřichův Hradec

■ Potok první – informace vedoucích souboru Zuzany Jirsové a Radka Marušáka.

Zuzana: Jedná se o velmi různorodou skupinu dětí z 6. až 9. tříd – některé jsou v souboru dlouho, jiné krátce, mají různou míru talentu, zkušenosti i hladiny postupující puberty. Text jsme jim proto našli my, ale byl jim přijat jako podnět k hrám s různými způsoby charakterizace Pedra, s dotvářením situací a motivů. Od počátku jsme měli inscenacní klíč, jímž bylo lehce "inzitní" představení s řadou míst jen volně postavených a umožňujících dětem jejich improvizaci přímo před diváků. I dnes jsme něco viděli zcela poprvé. Postupně se většina struktury dostává do řady a fixace, ale stále zůstávají "volná místa".

Radek: Děti hodně bavilo hrát si s tímto textem. Pak se ale objevily problémy s jeho stylizací, dané nejspíš věkem (otázka kostýmů apod.), ale my jsme na ní trvali. Oni to nakonec přijali a "dorostli" do ní.

■ Potok druhý – náměty semináře B:

Výborný výběr kvalitní předlohy, skvělá nadsázká ve všem (scéna, kostýmy atd.), s výjimkou její nedotaženosti v hereckém projevu. Kladem je prolínání dramatické hry do inscenace. Oceňujeme výtvarnou stránku (autorkou Zuzana, částečně pomáhaly děti z výtvarného oboru ZUŠ). Otázka mexického klobouku (není to kdy?) – vedoucí vysvětlují, že byl podnětem k dramatickým hrám, a proto je důležitou součástí.

■ Potok třetí – názory lektorského sboru:

Jedná se o velmi vzácný případ, kdy je literární předloha divadelními prostředky převezena na jeviště a získává zcela nový rád. Velmi dobře byl zvolen základní klíč zkratky a téma komiksový princip stavby, který však není dotažen v situacích, postavených na herectví, kde se ztrácí temporytmus a místy i srozumitelnost. Nepozorná práce se slovem pak vzbuzuje pocit nezájmu herců, což inscenaci ubírá na kvalitě a vtipnosti. Princip komiksu přestává v určitém momentě (okrádání Pánabohu) fungovat a vznikají dva plány, které jdou proti sobě a matou nás. Právě dramatická hra někde rozblíží divadelní tvar, v čemž jsou největší možnosti další práce na této inscenaci – totiž v důsledné stylizaci. Velkým přínosem je kvalita práce s dětmi.

■ Klokoč vody na soutoku:

Oceňují řady zajímavých pohybových nápadů. Jak vznikaly?

Radek: Hodně nápadů přinesly děti, pak jsme na nich pracovali ve skupinkách a ukazovali si navzájem různé varianty. Děti se spolupodílely na výběru těch nejzajímavějších, ale rozhodující slovo jsme pak měli my.

Zdálo se mi, že některé z těchto krásných nápadů nebyly dotažené a chvílemi jsem měla pocit studu dětí.

Zuzka: To je dáno věkem, nemotivovaností, našimi nedostatkami i velkou rozdílností ve vybavenosti dětí.

Čtvrté příkázání aneb obrazy z dělství – Lannovka České Budějovice

■ Potok první – informace vedoucího souboru Pavla Petrovského:

Soubor pracuje při DDM České Budějovice asi rok a půl, má zhruba 20 členů od 8 do 18 let. Této skupině je mezi 13 a více lety s výjimkou dvou dívek

a tato je jejich druhá práce. Text byl vybrán pro ně. Původně se jedná o divadelní hru, určenou dospělým hercům i divákům, my jsme ji upravili pro naše potřeby. Text jsem našel já a skupině se líbil. Souhlasili s tématem, protože se jedná o věci, které se okolo nás dějí, ke kterým nesmíme být lhostejní a jichž se sami dopouštíme. Myslím se, že je potřeba o nich mluvit a hrát. Měli jsme už asi 13 – 15 repríz, 1 x měsíčně hrájeme na Malé scéně večerní představení a někdy dopoledne pro děti 2. stupně ZŠ (nejraději pro 8. a 9. třídy).

■ Potok druhý – náměty semináře C:

Oceňujeme téma, které pokládáme za velmi důležité. Otázku však je, jak bylo sděleno, a v tom se naše názory rozdělily do dvou tábora. První inscenaci zcela odmít, protože pokládá zvolené prostředky (hudba, herectví) za účelné, vypočítavé, na efekt, "chtěli nás dostat". Děti, které hrají, nemohou mít takovou životní zkušenosť. Objevuje se pocit "citového vydírání", a to tím, že nám inscenátoři nedali ani chvilku na to se nadechnout, zamyslet se nad tím, jaci jsme rodiče. Většina z nás měla pocit manipulace a jediné možné cesty, po které musíme jako diváci kráčet bez možnosti jakékoli volby. Hledali jsme aspoň nějakou naději, ale i květiny byly zničeny, a výsledný pocit je, že být dítětem je strašné. Ale to přece není pravda! Druhá část semináře ocenila sílu a emotivnost představení a necitila se citově vydíraná, přesto připouští, že je zasáhlo více téma než forma. Agresivita by měla být tématem, ne formou.

■ Potok třetí – názory lektorského sboru:

I my jsme se rozdělili do dvou tábora a diskuse byla velice bouřlivá. Ocenili jsme téma a také se domníváme, že je nutné o něm mluvit a přemýšlet. Otázku je způsob jeho sdělování. Hrající děti nemohou mít nadhled a odstup pramenící ze životní zkušenosť, což vede k demonstrovaní problému, které je však negativní a bez možnosti jakékoli alternativy. Vzniká tak černobílé plakát, nerozbitná hranice mezi nesmiřitelnými tábory dětí a dospělých.

Vždycky by měla být přítomna alternativa. Původní předloha ji nabízí v rámci, kterým je představení se herců divákům, jejich veřejné přijetí role a opětovné vystoupení z ní. Pokud je vynechán, najednou schází odstup a vzniká pocit strachu a zla. Druhá část lektorů se klaní k názoru, že se jedná o záměrnou provokaci na jevišti, která nám chce zatrást poukázáním na problém.

Je to otázka interpretace a nadinterpretace, kdy použijí cizí text pro svou vlastní záměr, a pokud v něm něco vynechám, musím to nahradit něčím jiným.

Také v jevištní formě jsme nalezli řadu problémů – nelogičnosti v poloze vypravěče, oddělení herectví demonstrovaného, vyprávěného a psychologizovaného, v práci se světy, ve frázování hlasu...

■ Klokoč vody na soutoku:

Vnímal jsem to jako sdělení od lidí ve věku, kdy inklinují k černobílému vidění světa a k takovému zjednodušené výpovědi a pohledu na dospělé.

Inszenátoři pracují s velkým přeexponováním všechno, a pak nemají postavy žádnou možnost dalšího vývoje, gradace, což vede k hysterickému jednání a citovému vydírání.

Proč byla zvolena taková forma? Vnímají děti ze souboru svět takhle negativně?

Reakce vedoucího: Záměrně jsme zvolili razantnější formu. Počítali jsme s rizikem

nepochopení. Děti měly potřebu poukázat na tento problém. Nebylo našim záměrem někoho psychicky zdeptat, ale chtěli jsme, aby si z představení diváci něco v sobě odnesli bez ohledu na formu či žánr. Myslím, že divadlo je o složitosti světa a ne o jeho zjednodušování.

Ničení živých rostlin není znak.

Je to otázka volby předlohy – chybí v ní kladná postava a je agresivní.

Nastoluje to otázky odpovědnosti tvůrce, inscenátora, a to vůči dětem, s nimiž pracuje, i vůči dospívajícím divákům. Tohle může vést až k legalizaci nezdůvodněné revolty dětí proti rodicům.

Chtěl bych upozornit na problém těchto přímočarých interpretací, které se snadno můžou vymknout z rukou. Myslím tím sektářství, okultismus...

Používání tohoto estetického principu provokace je ale možné jen tehdy, má-li divák stejnou šanci bránit se a přijmout ji jako vzájemnou hru, a tím se s ní vypořádat. To, že děti v určitém věku myslí černobíle, nás jako vedoucí neoprávnuje k tomu dělat s nimi černobílé divadlo. Měli bychom jim naopak nabízet jiné možnosti, dávat alternativy jiných pohledů.

Chtěla bych vědět, co tomu říkaly děti. A co ty hrajíci?

Vedoucí: Nemají s tím problém. Oddechnou si a jsou v pohodě.

Naslouchej – HOP-HOP Ostrov

■ Potok první – informace vedoucí souboru Ireny Konývkové:

Děláme vždy jeden rok souborové představení a další odpočíváme, což bylo letos. Kluci si měli vybrat monology a dialogy, a to podle toho, jak měli čas. První pohádku si vybral Jonáš s Tondou jako dialog k vánocům, ale pak jim chyběl muzikant, kterému ale brzy bylo líto, že taky nemá text. Nakonec se to rozrostlo na tři pohádky.

■ Potok druhý – náměty semináře B:

Viděli jsme malými věcmi vytvořené velké divadlo. Oceňujeme jeho odlehčenost, nadsázkou, humor, přirozenost a dovednost divadelní přirozenosti, vyplývající z velké divadelní zkušenosť. Jen se ptáme, proč po takovém gejzíru nápadů nepřišel nějaký na konec, který nějak vyšuměl? Bylo vidět, že první dva příběhy kluci hrají hlavně pro diváky, ale ten třetí si sami skvěle užívají. Výborně bylo využívání předmětů – v podstatě několika věci. Potěšila nás voda na jevišti. Trochu se nám zdály loutky zatlačené herci do pozadí.

■ Potok třetí – názory lektorského sboru:

Znovu jsme viděli dokonalou ukázkou povyšení literárního textu divadelními prostředky do zcela nové a originální kvality, a to s velikou pokorou, moudrostí a precizností inscenátorů. Nabízí se odpověď na věčnou otázku vztahu mezi dramatickou výchovou a divadelním tvarem, protože zde vidíme, že jsou-li partnery, vzniká jejich propojením kompaktní, světobýtný tvar hodný obdivu. Ocenit je třeba i divadelní znaky a propojení všech 3 textů výtvarnými prvky, fungujícími v různých rovinách.

Pozoruhodná je schopnost kluků reagovat na sebe a naslouchat si vzájemně nejen v textu, v rámci, v pauzách, ale v celém tvaru. Dokážou skvěle načasovat gagy a přes veškerou legraci a nadsázkou ani na chvíli neshodití vánoční poetku.

Tobogán

NEZÁVISLÝ VODNÍ, PODVODNÍ, PŘÍVODNÍ A NÁVODNÍ LIST NEDOSPĚLÝCH ÚČASTNÍKŮ DĚTSKÉ SCÉNY
ČÍSLO - IV

ÚTERÝ - 18. ČERVNA 2002

PŘED SEŠUPĚM

(o souborech, které teprve uvidíte)

SLUNÍČKO: ŠKOLA ROKU 1902

Co pro mne znamená Sluničko?

- velmi zajímavý kroužek
- zábavný kroužek recitace a divadla
- Sluničko pro mě znamená zábavu při zkoušení představení
- Sluničko je pro mě odpočinutí od všech zbytečných starostí
- znamená pro mne pohodu a přátelství
- Sluničko je pro mě jako jasné kamarádství v kolektivu
- máme to dobře vymyšlené a dobře sehrané
- nové kamarádky, inspirace, legrace, říkanky

Zapsalo Sluničko

KDYBY BYL
KANTOR PES

KANTORKO PES

BYLA BY PSÚ, PSÚ,

PSÚ PLNÍČKA

VES

TAK CO?: O LAKOMÉ BARCE

O LAKOME BARCE

PETR ŠMÍD: CESTUJÍCÍ VE VLAKU

Nudíte se??

Jdete se podívat na Cestujícího
ve vlaku.

Cestuje jen pro vás.
hraje: Petr Šmíd

PŘED SEŠUPEM

(o souborech, které teprve uvidíte)

DOHRÁLI JSME: NAŠE DIVÁ BÁRA

Naša divá Bára

Je to pravda lebo ne,
to, že každý dostane,
co si zaslúží...

„Lesli si myslíte,
že si to zaslúžíte,
tož dojdete a čujte

V úterý odpoledne v kině VESMÍR

Naša divá Bára

Hanka není Božena,
paragryja paragraj,
provadala se bez rôna,
paragryja paragraj.

Dostala nás, ~~čudinu~~, chudina,
paragryja paragraj.

Co jí zbýva, když nás má,
dyjadýja dyjadá,
no nic, jdeme na večeřu,
dyjadýja pápápa...

SPLÁCHNUTO

K dílně Improvizace: V téhle dílně se Hanka (lektorka) věnuje tomu, abychom uměli vyřešit trapné situace. Taky je to velmi zábavné. V dílně byla příjemná a tvůrčí atmosféra. Dík.

Pádlo 12

K dílně Pohybovka a klauniáda: Myslim si, že je tahle dílna spíš pro mladší děti. I přesto mě to tam bavilo a o pohyb nebyla nouze!

Bublina 11

Představení Určitě jste o něm slyšeli: Krásně vymyšlené přesuvy scén, moc se mi líbilo, jakou technikou byla scéna namalovaná. Soubor si vybral originální příběh, má výbornou artikulaci. Krásně ztvárněné nebe a naoko lhostejný bůh tomu dodal šťávu.

Krabík

Literárně-výtvarná dílna pro děti: Libilo se nám tam. Dobrá vedoucí, trochu hektická. Pracovali jsme s barvami (modrá, žlutá a červená) a s hudbou, celkem nás to bavilo. Byli jsme rádi, že jsme si tuto dílnu vybrali a napříště se chystáme do hudeb.

Ahoj Ráček+Trojzubík

Představení Čtvrté příkázání: Pěkné, srozumitelný děj. Herci ho velmi prožívali. Dítěti nebylo chvílemi rozumět. Dobře udělané protiklady. Trošku smutné, někteří i brečeli. Jinak není co dodat, snažte se takhle dále.

Ráček a Trojzubík

Představení Naslouchej: Tohle se nám líbilo nejvíce ze všech představení. Prostě to bylo super, není co dodat.

Krabík, Ráček a Trojzubík

KOLOBĚH VODY V PŘÍRODĚ

SOUBOR HOP-HOP

ZKAPALNĚNÍ

„PEČOVATELKY“ M. D.

Kdybych byla voda, byla bych:

1. Kostkou ledu, protože mě děsně zajímá, jaký pocity má kostka, když roztává. NEBO
2. Slzou štěstí, protože kdo jinej by měl bejt šťastnější než slza štěstí. NEBO
3. Dešťovou kapkou, protože mě strašně bavi klouzat se po deštniku.

Zapsal ???

PŘEDSTAVUJEME
SVÉ PLAVČICE

IRENU KONÝVKOVOU, UČITELKU ZUŠ
OSTROV

Irena Konývková

Irena Konývková

ena Konývková

na Konývková

a Konývková

Konývková

onyvková

nyvková

ývková

vková

ková

ova

vá

á

"TAK CO?!" - VÍTE JAK SE JMENUJE
NAše PRVNÍ UČITELKA A JAKÁ VLASTNĚ
JE???

HUMORNA'

Rozzářená'

usměvavá'

nápaditá'

úžasná'

prima'

*

pochodová'

sluníčková'

navící-nás

Božská

na-u-úž-nás-nic-nenapadlo

pečlivá'

creatívni'

neudolatelná'

rozvážná'

šťastná', že-nás-má'

ROMANU HLUBOČKOVOU,
UČITELKU ZUŠ
CHLUMEC NAD CÍDLINOU

STÁHLI JSME POD HLADINU

PANÍ JIŘINU LHTOSKOU, PŘEDSEDYNNI
LEKTORSKÉHO SBORU

My: Co všechno si představujete pod slovem divadlo?

J. L.: Vše, na co se dá dívat a zůstat udiven.

My: Ke které vodě byste chtěla jet?

J. L.: K jakémukoli jihočeskému rybníku, kde bude málo komářů a teplá voda.

My: Jaký divadelní žánr se vám líbí?

J. L.: Každý se mi líbí, když věřím hercům, že to, co mi říkají, je pravda.

My: Kdybyste si na tomhle světě měla vybrat věc, kterou máte nejraději, co by to bylo?

J. L.: Moje děti a můj manžel.

My: Co byste chtěla vzkázat všem, co se na Dětské scéně podílejí?

J. L.: Jestli vám náhodou ještě nikdo nepoděkoval, tak moc, moc děkuju.

Zapsaly Chobotničky

PO VYNORENÍ

Generální zkouška pro veřejnost dopadla dobrě. Teď máme velikou hru, protože se blíží nystoupení před norobou. Tyto soupeří nakonec dopadlo skvěle. Už to máme za sebov jsem rádi, že jsme tam mohli hrát.

Aneta Hlubočková

Maruška

PSÁNO PÁDLEM

TRUTNOV POD VODOU

Tam tečou všechny ty potoky souborů
Tam plují herecky nadané ryby
Tam prší každý den tisíce nápadů
Rybáři říkají klady i chyby

Když přijde odliv, tak odhme oponu
Soubory v akváru zpívají, hrají
Smutek je neplavec, proto zde utonul
V trutnovském kraji jsou všichni jak v ráji

Vezmi si pláštěnku, občas tu pří
Kritická přeháňka nedá ti spát
Musíš mít, člověče, jen kůži hroší
Aby ses kritice dovedl smát

Klokot vody na soutoku:

Úžasná je jejich schopnost zastoupit se i v hraní na hudební nástroje.

Pointa 3. pohádky by mohla být vygradovanější – po tom všem, co podniknou, aby si mohli zahrát hokej, je to pak trochu málo.

Co je to rufrufrák?

Předloha patří mezi často vybírané, přestože není žádný zázrak. Vypadá trochu jako kanava na vyšívání a kluci ji nádherně vyšili.

Jaká je samostatnost kluků při vzniku inscenace? Vedoucí: je to tvůrčí činnost. Nemůžu říct, kdo přišel s jakým nápadem. Něco přinesu já, něco oni, pak se to nějak změní. Je to proces vzájemné inspirace.

potápka Petra

ČERENÍ

Je horké letní odpoledne a vody nivské uvítaly i dnes účastníky dětského diskusního klubu s plným vědomím, že tentokrát by jejich škunery (ZUŠ Jindřichův Hradec, Lannovka z DDM České Budějovice a HOP-HOP z ostrovské ZUŠ) mnohem radši zavítaly do vod neimaginárních.

Opadál usíná sám Pánbůh (neměl to s tím Pedrem vůbec jednoduché...) a náladoměry hodnotící dnešní vystoupení se brzy vyšplhají sympaticky vysoko. A jak to vypadalo konkrétně?

ZUŠ Jindřichův Hradec: Určitě jste o něm slyšeli

Divácké asociace: skvělá posouvací scéna, sranda, sv. Petr, no nebe, bezstarostnej bůh, počasí, křídla, překlápní kulis, zlatočervený klobouk, kříž, Texas, zloděj

Soubor kladně hodnotil zejména zdalek odpolední představení a podrobně vyprávěl o své improvizaci metodě, již vznikaly některé části scénáře. (Každej... co kecnul, to se dalo do scénáře, když to bylo dobrý...) A co že se líbilo divákům? Bůh se slamákem, a že vypadal trochu jako nalitej, otvíráni dveří, čištění zubů, počasí.

Lannovka: Čtvrté přlkázání aneb obrazy z dětství

Také Lannovce se hrálo mnohem lépe odpoledne: „Zdálo se mi, jako by v tom sále (dopoledne) nikdo nebyl. Neměli jsme odesuz...“

Divácké postřehy: Já jsem to docela věřila, že by se to mohlo stát. Hodně to na mě hodilo depresi. Já bych to nechtěla zažít. Já bych řekla, že to bylo až strašně moc negativní. Mělo to být mírnější. Herci musí mít dost silných nervů. Já bych nechtěla hrát ty role, ...že bych to asi neunesla. Mělo by to zajímalo, to téma. Podle mě tam mohla být gradace. Já bych to tak nechal (o mříži vyjádřené agresivity).

A soubor: Nám se to líbilo (o textu), bylo to až moc šokující... Hodně jsme si povídali o významech vět... My jsme nechtěli pohádku, na kterou lidi jdou, a pak na ni zapomenou.

HOP-HOP ZUŠ Ostrov: Naslouchej

Také poslednímu souboru dnešního bloku se odpoledne hrálo velmi dobře, na což poukazoval i téměř 100% náladoměr v diváckých rádach.

Divácké asociace: Jídlo pro kapra, led, zima, hudba, topící se hokejisti, Vánoce, voda, mráz, jedle, úspěch, sranda, máma, skvělé jen se 3 herci, červený pták, mráz samec, U vody je báječný..., celková atmosféra, jelen, ozdoby na stromku, ruf ruf (traktor), hokej.

Závěr patřil otázece, zda je těžší udělat představení vážné, nebo srázdovní. Účastníci diskuse bez dlouhých debat odpovíděli téměř jednohlasně: „Obojí.“

Podvečerní diskusi sledovala, s účastníky se pubertálně smála a zprávu napsala Klára vodoměrká

KRUHY NA VODĚ**POVODÍ****nezávislá recenze na představení**

Třetí den přehlídky přinesl rozdíly, otázky a dokonce rozpory v pohledu na meze, funkce a zacílení dětského divadla. Otázky, které je podle mého názoru třeba zformulovat a začít zodpovídat, jak v diskusech, tak na jevišti.

Začnu tím, co není problematické ve své podstatě, ale jen v provedení a jeho jednotlivostech, a čím také začínal blok představení - dramatizací jedné z „Velice amerických pohádek“ Pavla Šrute, se kterou pod názvem „Určitě jste o něm slyšeli“ přijel soubor ZUŠ v Jindřichově Hradci. Zuzana Jirsová s Radkem Marušákem styl inscenace předurčili naivistickou výpravou i gagem s jejím přemístováním. V projevu dětí ale jakoby se humor tu a tam vytrácel nevýraznosti slovního projevu, jeho malou srozumitelností a zúčastněností. Mnohé pauzy byly bez napětí a vztahů, cílem utlumovaly zájem a účast diváka, v některých skupinových scénách chybělo konkrétně zacílené jednání a viděli jsme v nich jen neurčitou posunčinu: bezradné postrkování andělů v bouřce nad Berlinem, hledání Pedra v nebi, nahrazené jen bezcíným popocházením po jevišti. To jsou dva nejnápadnější příklady, ale v celé inscenaci by se drobných neurčitostí a jisté nezúčastněnosti jak představitelů sólových rolí, tak členů andělského komparsu, dalo najít víc. Myslím si, že problém vězí v předloze, jak už to tak často bývá. Šrutowy pohádky jsou velmi přesně a promyšleně vybudované, mají svůj temporytmus a mnohé (a tato k nim patří) jsou v základu anekdotou s groteskními prvky. Ani anekdota, ani groteska nenesou mírně, volné tempo, nepřesné zpracování, nelze je dost dobré řešit skrze spontánní aktivity, které jednou vyjdou tak a po druhé onak. Vyžadují stylizaci, přesnou výstavbu, přesně vypracování a umístění gagu, přesnou práci se slovem a situací. Právě pro svou přesnou vybudovanost jsou čtenářsky vděčné i lákavé pro dramatizátory – ale právě tady vězí jejich čertovo kopýtko pro autora inscenace i děti v ní vystupující.

Závěrečné představení bloku – inscenace „Naslouchej“ souboru Hop-hop ze ZUŠ Ostrov nad Ohří – je z téhož rodu, ale inscenace Ireny Konýkové byla naopak přesně vybudovaná, vypořívaná, a proto také přesně vnímaná divákem. Předloha Zbyňka Malinského na rozdíl od Šrutowých pohádek patří spíše k literárnímu průměru až podprůměru a inscenaci je originálně zpracována a povyšena – není to poprvé, kdy se mi vkrádá podezření, jestli slabší literatura nedává inscenátorům více prostoru a možností, třeba i více podnětů k dotažení a domýšlení, a tedy i k větší jevištní invenci, než mnohá díla skvělá a špičková. Ostatně – Irena Konýková takto postupovala už párkárat v minulosti a nechci spekulovat, nakolik vědomě.

O divadelnosti inscenace svědčí i to, že je těžko pouhými slovy popsatelné, v čem její účinnost spočívá, a to nejen proto, že popis by byl několikanásobně delší než to, co je popisováno. Přesné vybudování situaci, přesný projev tří chlapců (čistě chlapecký soubor!), jejich plná zúčastněnost na akcích – a doslova duchaplnost (= naplněnost duchem) projevu chlapců. Ale jedna věc je myslím popsatelná: situace, kdy tatínek přinese domů vánoční stromek a jeho představitel přestupuje z role otce do role matky a zpět, vede sám se sebou dialog a ještě má kontakt se stromkem. Obecné

poučení: jeden herc může být v akci sám, bez fyzického partnera, a přesto může být v situaci a ve vztazích – zatímco v semilském představení předchozího dne sólisté zůstávali jen sólisty, neboť neměli ani pomyslného partnera, tedy ani vztah a situaci.

Dostávám se k nejkontroverznějšímu představení dne – ke „Čtvrtému příkázání“ dánského dramatika Michaela Ramlose, hráného budějovickým souborem Lannovka. Musím předeslat, že jsem inscenaci přijala a že jsem stoupencem toho, aby dětské soubory hrály také vážně i nejvážnější náměty a téma. V úvodní scéně hry, určené dětským divákům, jsou texty představující se herci, které z jeviště nezazněly, ale ráda bych je ocitovala: „A: Ve skutečnosti by tohle divadlo mělo být pro děti zakázáno. C: Protože je hrůzostrašné. D: Ale skutečnost – ta skutečná skutečnost – je daleko hrůzostrašnější než divadlo. B: A skutečnost nemůžeme dětem zakázat. D: I když by to bylo někdy nejlepší.“ To jsou věci, které si skandinávští autoři, pišící pro děti, přiznávají častěji, než my. Ale realita opravdu je pro mnoho dětí velmi drsná, a zavírat před tím oči můžeme čím dál méně. Měla by ji reflektovat dramatická výchova a zejména dětské divadlo. Inszenaci jsem vnímala jako výpověď dospívajících o tom, jak vnímají a cítí jednání nás dospělých, rodičů i parodičů. Nezbývá než si přiznat, že se to může týkat i mne osobně – možná to je pro někoho z dospělých diváků těžko stravitelné.

Nicméně inscenace měla své problémy a je otázka, nakolik jsou aktéři ve věku mezi 10 a 18 lety schopni herecky zvládnout přiměřeně a vědomě neiluzivní a nepsychologický projev. Za největší problém považuji příliš expresivní, drsný projev rodičů i babiček od samého začátku – jejich křik hned nad miminkem ve mně v první chvíli budil dojem, že jde o kriminální případ týraného dítěte, ve skutečnosti šlo o běžnější případ nedostatečného pochopení dospělých pro zomý úhel dítěte. Příliš mladí aktéři sotva mohou zvládnout projev, který je vnějkově laskavý či aspoň neutrální – vždyť kolikrát v životě řekneme, že děti jsou tyraní, a nic tím zvláštního nemyslíme a také přitom nekřičíme. Je tu ovšem mnoho otázek, které ani v diskusi, natožpak v recenzi nelze nad jedním představením zodpovědět: Kdy, které děti a jak mohou takováto téma inscenovat? Jakému divákovi jsou inscenace tohoto typu určeny – vrstevníkům? Nám dospělým? Nehraňí tento typ divadla s formami paradivadelními? Kam až sahají možnosti dětského herectví? – Něco si o tom všichni nejspíš myslíme, ale máme jasné a podstatné odpovědi? Nevím.

Eva Machková

OD PRAMENE K ŘECE

aneb Z deníku vedoucího

01 Lakomé Barce – ZUŠ Chlumec nad Cidlinou

Text se mi líbil už dlouho, ale pořád jsem váhala, jestli ho děti příjmou. Nabídla jsem ho v letošním roce

Petruše, jako absolventské představení 1. cyklu LDO, původně jako divadlo jednoho herce. Jako u všech absolventských prací si děti navzájem pomáhají nápady – tak i my si celý soubor užíval roli poradce. Nejvíce Péťe pomáhala Alenka, které se text také velmi zalíbil, a tak spolupráce vyplývala vlastně sama od sebe. Tomu jsem nebránila. Již při práci nad textem je napadala spousta gagů, měly jsme jasno, jak budeme s příběhem pracovat, jaká bude „naše Barka“. Holky souhlasily s nápadem vyrobit „skoroloutky“ (pimpřatla na drátech od kola). Scénu jsme dlouho neměly vymyšlenou, vznikla vlastně náhodou při jedné ze zkoušek u mne doma, kdy jsme k výkrytu použily leporelo mého syna – a ukázalo se to jako dobrý nápad.

Na zkouškách jsme užily spoustu legrace, byla to příjemná práce, která holky bavila a pořád baví – aje to na nich vidět, i když už odehrály spoustu představení. Vlastně pořád je napadají nové situace, akce, které představení obohacují, a to se nestává v dětském souboru často.

Proto mám z tohoto představení i já dobrý pocit.

Romana Hlubučková

Cestující ve vlaku - Petr Šmid, 5. ZUŠ Plzeň

Petr: Předloni na prázdninovém táboře s divadelní tematikou jsem viděl scénku od Michala Hechta s podobným námětem a moc se mi líbila, protože byla vtipná. Letos na začátku školního roku jsem nastoupil do dramatického oddělení umělecké školy k Michalovi Vybiralovi. V jedné hodině jsem dostal nápad pobavit ostatní nějakou scénku, a proto jsem použil části z vystoupení Michala Hechta. Až později mě Michal V. Vyzval, abychom se pokusili scénku nějak dopracovat.

Michal V.: A co jsme v rámci dopracování dělali? Z toho, co Petr hrál poprvé, jsou tam dnes tak 3/4, složené z krátkých, relativně samostatných etud. Přestože je poněkud „řídký“, jistou posloupnost a logiku má. Proto jsme využili např. etudu s honěním blechy. Zkoušeli jsme také vymýšlet etudy s různými jídly a vyměnili jsme např. jezení jablka za žvýkání žvýkačky. Hodně jsem uvažoval o tom, jestli nechat v představení akce s imaginárními spolucestujícími, a nakonec jsme se rozhodli, že ano:

Za 1. Petr to rozhodně chtěl

Za 2. nám přišlo dobrý, když třeba jídlo dostává od něj.

Dále jsme vyškrtli akci s protijedoucím vlakem, neb zahrát to, že si cestující téměř urazí hlavu tak, aby to nebylo jen mechanické cvičení, se nějak nedařilo. „Velké téma“ byla především akce „s velkou potřebou“. Původně hrál Petr její druhou část (tedy „po...“) dost naturalicky, což se hodně líbilo dětem a méně dospělým (podle měho to „přetápli“). Zjemňovali jsme ji tak, aby akce byla „tak akorát“, což se částečně podařilo, ale částečně někdy ne (zvláště, když Petr cítil odevzdu u diváků). Také jsme se chtěli pokusit propojit pantomimu s improvizovanou hudbou, ale bohužel jsme nakonec nenalezli vhodného hudebníka – Petrova věku (Mates Vorda nakonec bohužel odmítl), a tak jsme od toho upustili. Zkoušíme najít

nějaké zvuky na pusu či tělo a něco málo jsme již do představení implantovali.

Celkově lze říci: když má Petr přesnou představu a „hraje si s hraním“, celkem to funguje, když ne, je akce poněkud mechanická a utahaná. Lze taky říci, že stále hledáme rovnováhu mezi fixací tvaru (která dává řád a zároveň hrozí mechanickost) a užitím improvizací v tomto tvaru, které Petra baví, ožívá v nich, ale rozblíží se celek.

Škola r. 1902 - Sluníčko - 1. ZŠ Kladno

Na každé schůzce, týden co týden, se děti ptaly: „Co budeme letos načvičovat na školní akademii?“ V září byl ještě čas, v říjnu jiná práce, v listopadu jsem se už styděla a v prosinci na mě skočila chřipka. Během vánočních prázdnin (tradičně se léčím během prázdnin) jsem si navařila kotel čaje, nabrala čtyři díly Českého roku a další knížky s dětskou lidovou poezíí, papíry, tužky a zalezla do postele. V té posteli mě to moc bavilo, a to co tehdyn vzniklo, baví teď děti. Alespoň to tvrdí.

Eva Vondrušková

Naša Divá Bára - Dohráli jsme, ZUŠ Uherské Hradiště

Tož... Divá Bára je jedním z dalších kroků vlovu na ženskou hrdinku, který probíhá v naší ZUŠ už několik let. Proč Naša Divá Bára? V prvních fázích práce s příběhem jsme se pokoušeli vystavit prostředí vesnice předminulého století, zabydlet je postavami tetek a strýců... A v těchto improvizacích se zcela bezděčně začalo hovořit slovakým nářecím, jazykem babiček a dědečků členů souboru. A bylo to. Na tento jazykový impuls se pak nabalovaly další slovaké reálie – spodnice, písničky, tanečky, housle...

V samotné literární předloze se objevil největší uzel asi v poslední třetině. Postava myslivce – záchrana + šťastný osud Elišky + smíření Báry s obyvateli vesnice byly pro nás tak trochu z jiného literárního světa, než zbytek povídky.

Proto je myslivec nahrazen postavou Muzikanta, proto je osud Elišky a Josifka odsunut stranou..., zkrátka Naša Divá Bára končí poněkud jinak, než je tomu v předloze.

Hana Nemravová

SLEPÉ RAMENO

... a večer přišel Drak z Jesliček

Z TÚNÍ A HLUBIN NEJHLUBŠÍCH

Čestnými hosty letošní Dětské scény byly čtyři dámky, které stály u zrodu dramatické výchovy. Byly to: Š. Štembergová, Z. Josková, S. Pavelková a J. Vobrubová. Tři z nich se nám podařilo dostihnout a pořídit s nimi krátký rozhovor (Jana Vobrubová, bohužel, odjela dříve, než jsme ji stihli o rozhovor požádat).

■ Vim, že jste na Dětské scéně tady v Trutnově poprvé, jak se Vám líbí zdejší zázemí v porovnání s místy konání národních přehlídek dětského divadla v minulosti?

Zdena Josková: Já bych nechtěla upadnout do pamětnického rozjímání. Je fakt, že Kaplice je pro nás něčím, co už se nikdy opakovat nebude - už proto, že jsme byli mladý, a to už dneska nejsme. Lidé tady jsou velmi slušní a chovají se k nám hezky. Zřejmě se zde využívá maximálně to, co toto městečko může nabídnout a poskytnout. Velmi slušné jevíště s hledištěm, mně se líbí i kino, kde je mnohem lépe vidět, protože hlediště je hezky do kopečka.

Šárka Štembergová: Mně se líbí to, že je tady na vybranou několik sálů a každý soubor si může vybrat prostor, který mu vyhovuje nejlíp. Ale prostor pro recitátory je špatně akustický. Ačkoliv ten sál není veliký, zvuk se v něm velmi tráší a rozumět tam není. Prostory tady jsou natolik komorní, že ještě neškodí dětskému projevu.

Soňa Pavelková: Je velmi těžké o tom hovořit, protože to, co tady využívá organizátoři děláte, je jistě záslužné a slušelo by se to pochválit, ale z nejrůznějších důvodů to není ještě takové, jak bych si to představovala.

■ Když se na tu malou část přehlídky, kterou jste viděli, podíváte profesníma očima, jak hodnotíte její úroveň?

Soňa Pavelková: Když budu hodnotit úroveň představení, která jsem v sobotu a neděli viděla, nejsem příliš spokojená. Jsou sice lidé, kteří se věnují práci s dětmi dobře, ale myslím, že jich je nějak málo.

Zdena Josková: Já myslím, že úhlavní problém tohoto oboru je v tom, že děti přicházejí a odcházejí a v žádném souboru není možné vytvořit dlouhodobější kontinuitu. Já mám pocit, že úroveň od té doby, co ji sledujeme, a to je určitě víc jak půl století, stagnuje. Nemám pocit, že se obor vyvíjí kupředu. Měla jsem ten pocit před lety, když vrcholila Kaplice, ještě i v Ústí nad Orlicí.

Šárka Štembergová: Já myslím, že to začíná v rodinách. Daleko větší důraz se klade na cizí jazyky, což je pochopitelné, ale na osobnostní výchovu není kladen dostatečný důraz.

■ Jak myslíte, že se náš obor bude rozvíjet dál?

Soňa Pavelková: Myslím, že časem se lidi zase nabaží peněz a shánění džobů, a budou se stále nějaká opravdu ošklivá věc, která otevře lidem mozký, a nebo to bude otázka vývoje a začne se zase od nuly, ale na kulturu, estetickost, na člověka, na jeho duši a rozvíjení zase přijde doba. My jsme nespokojený, ale ono je to asi zákonitý, že lidé jsou okouzleny penězi a možností kupovat si baráky, a těch nadšenců, kteří by to dělali zadarmo, je málo. Teď to vidím takhle smutně, ale myslím, že vždycky to má takový vlny a ta společnost se zase vyhrabe. Kulturu roste národ, ne hmotnými statky. Kultura jede vždycky o kousíček dopředu.

Zdena Josková: Já se neodvážuji koukat dopředu, protože mám dosud hlavu v "pejnu" z toho, co vidím okolo tady a teď, ve všech oborech. Taky nechci spojovat naději na to, že to někdy bude lepší, se svým věkem - to je opravdu pošetilý. Fakt je, že děti i dospělí jsou všichni neuvěřitelně rozptýleni. Já mám obliběný termín, že ještě mi není stot a žiju už v sedmém režimu. A když si představím, jak se strašně zkracují období mezi těmi režimy... Četla jsem neuvěřitelně zajímavý a chytrý článek Zdeňka Mahlera, jak se v podstatě všechno začíná vymykat z rukou - vývoj společnosti, vědy, techniky, jak žijeme uprostřed regulérní náboženské války, tak budejť by uprostřed tohoto rozpadu byly sily, prostředky

a patřičná chuť dělat něco tak milého a malého, jako je divadlo s dětmi. Je mi úzko z toho, jak se to valí kupředu.

Šárka Štembergová: A taky je totálně roz házený pořadník hodnot. Ty hodnoty, ke kterým ještě my jsme děti vedly, jako kultura a tak, jsou někde daleko a daleko v pořadníku na zadním místě a ty děti v tom žijí a do souboru si to přinesou. A taky to odčítají z obrazovky televize.

Zdena Josková: Já si představuju dramaťáckého učitele, kterému příde do práda takový malý zbohatlýček. A říkám si, co on si s ním počne?

Soňa Pavelková: To vůbec není chyba dětí, ale dospělých, děti za to nemůžou. Já vím, že bychom měly být takové spokojené babičky. Ale nevím, jestli bychom tím něčemu pomohly.

Šárka Štembergová: Myslím, že když byly ty hodnoty v minulém režimu divné, děti u nás v dramaťáku nacházely oázu svobody a byly tam šťastné. Jenže dneska je to jiné. Hodnoty se zamíchaly tak, že jim to nejde proti srsti. To je ten rozdíl - my jsme byly ve funkci oázy a teď se nám to rozložilo do pouště.

Zdena Josková: Já bych nerada, aby to vyznělo tak pesimisticky. Ale napadá mě, jestli to není tím, že když je možné naprostě všechno, není možné nic moc.

■ Jakou máte rády vodu?

Soňa Pavelková: Já mám nejraději vodu z naší studánky.

Zdena Josková: Já mám ze všeho nejraději horský potok.

Šárka Štembergová: Já mám nejraději živou vodu, ať je to ze studánky nebo z potoka nebo z Labe nebo z tajícího sněhu, když ta voda žije, nezkalená, tak je to nádhera!

zapsal Zdeněk Remorkér

Z TÚNÍ A HLUBIN

členové lektorského sboru Jiřina Lhotská a Josef Brůček

Dětská scéna 2002 se přehoupla do druhé půle a únavu všech začíná být zjevná. Abychom dali odpočinutí nám i lektorům, rozhodli jsme se dnes neřešit žádné veleodůležité problémy, ale položit několik docela obyčejných otázek.

■ Letošní Dětská scéna je co do tematiky poměrně různorodá - myslíte, že se nějaké téma, které stojí za zpracování, dosud neobjevilo?

JB (Josef Brůček): Například horlivství. Bude teď velmi důležité se věnovat tomu, aby naše dělnická třída měla skutečně pevně moc v rukou a aby se všude sázely alejí třešniček - tedy třešní, a možná i višní.

JL (Jiřina Lhotská): Hlavně ne povolební, ta tu nepadla a doufám, že v se v představeních neobjeví.

■ Pohlcuje vás divadlo úplně a nebo máte i jiné koníčky, ke kterým občas utíkáte?

JL: Určitě mám koníčky. Člověk musí víc koníčků, kdyby ten jeden náhodou začal kulhat,

Pepa Brůček je, bohužel, tak rychlý, že se nám za celý den nepodařilo jeho podobu zachytit.

nebo se s ním něco stalo. A pak by měl kromě koníčků mít i vize. Tak já mám kromě koníčků vize - a to jsou kozy. Jednou budu pěstovat kozy, dělat koží sýr a s kozama dělat výchovnou dramaturigu.

■ A ty koníčky?

JL: Můj největší koníček je můj manžel.

JB: Kromě divadla dělám i furu jiných věcí a mám radost, že mám možnost v místě svého bydliště projektovat věci, jako například letos čtyřmetrovou sochu skoro čurajícího Žižky na návsi, který bude mít v zadku kliku, a když se s ní zatočí, zazní Kdož jsú boží bojovníci. Loni třeba potulní archeologové vykopali u nás Žižkovo oko. Nebo máme na návsi levitující lejno, které dokazuje, že je tam střed galaxie. Dělám si prostě takové malé radosti.

■ Co vám v poslední době udělalo radost?

JB: Představení Naslouchej souboru Hop-hop z Ostrova. To jsou věci, které člověku udělají radost. Někdy člověku udělá radost, že jede na kole do práce a najednou se zastaví a vidí šmouhlou, sluníčko vykreslí v krajině kus nějakého zvláštního tvaru a člověk si náhle všimne toho, co v té krajině je, a říká si najednou: "Fajn, to je dobré, že jsem se dožil těch chvílik." A to už je pohled

starce, který sbírá tyhle věci a možná se víc kouká. A tím víc vidí. Ale velikánskou radost mi udělalo dnešní představení, kde jsem měl radost za první z toho, že jsem mohl vidět to, co jsem viděl, a za druhé, že jsem se mohl spolupodílet na té radosti a tom vnímání.

JL: Těch radostí já zažívám denně hrozně moc, jenomže je hned zapomínám. Třeba teď mi udělalo radost, jak tu voní stromy a jak

bylo včera dobré vychlazené pivo. Pak - no vidíš, a už jsem to zapomněla.

■ Jakou máte rádi vodu?

JL: Vodu? Krušovickou!

JB: Stačí se do ní ponořit. Na dvoře mi zbyla díra, tak jsem si do ní udělal bazén a teď se dopravil. A to mi dělá radost, protože mě to probouzí. Teď jsem byl na dovolané a domníval jsem se, že kupání v moři je blbost. Zjistil jsem

však, že když jsou tam vlny, dělá mi radost, když jdu proti té vodě a cítím tu sílu. To je jako když jsem jako malý kluk chodil proti větru. Prostě: voda, do které se člověk může ponořit. Nemusím v ní být dlouho, ale když ta voda všechno smeje, to je moc krásný.

Vidíte sami. Odpovědi vážně nevážné (nebo nevážně vážné?). A je dobré se trochu odreagovat.

kosatnice Iva

PRAMENY

Lakomá Barka

Nic nesplete člověka taklik jako jméno vesnice. Třeba Hrdlozezy. Kdo se boji do Hrdlozez kvůli hrdlu, boji se zcela zbytečně, protože v Hrdlozezech, a to je statisticky dokázáno, hrdla se neležou o nic víc než kde jinde.

Nebo nedaleko Konstantinových Lázní je vesnice Úterý. Přijde tam ve středu a jste zase v Úterý. Šest dní v týdnu to jméno lze.

A zrovna tak lhalo jméno vesnice Dejvice, když ještě Dejvice byly vesnice, když z Dejvic do Prahy se chodilo buď Piseckou branou nebo oklikou.

Nejspíš ještě se dalo věřit vesničce nedaleko Dejvic, která se jmenovala Černý Vůl. S ohledem na starostu to bylo jméno pravdivé, i když barovslepé, neboť starosta byl zavád. Vratme se však do Dejvic. Řekli byste Dejvice, dej více! Tam se asi lidí přehánějí v rozdávání.

Vůbec ne. Lakotili a hamorili. Škrnili, škudli a byli krkouni. Ani ponocného si nedrželi. Nevidělo jim, že nevěděli, jak v noci čas plyne. To prý by byl druhý čas, kdybyměl ponocného užít! Starosta to rád viděl, protože chodil pytláčit do Královské obory. Když nebyl ponocný, nemusil se bát, že někoho v noci pošká. Koně koval kovář tak, že jím přendával podkovu z pravé zadní na levou přední, tu zase na levou zadní, a tu pak na pravou přední, až byla kobyla bosá.

Nejakomější drževně byla Barka, farářova kuchařka, a to bylo každému známo. Nejenomže schraňovala šlapky od buňtu a šila z nich záclony, nejenomže se do zrcadla nepodívala, aby se neopotřebovalo, ale to byla ona, co tenkrát, když jela do Loune dostavníkem, místojízdenkou chtěla si nechat koleno vrtat, k čemuž nedošlo jen proto, když kočimú to koleno ukázala, raději jí nechal jet zadarmo, než by zneuctil nebozez.

A téhle Barce povídá farář: „Co kdybychom to druhé prase dali...“

Ani pomyslení...“

„Počkejte, Barko! Myslí jsem na učitelovic, mají taklik děti, a nám jeden čuník stačí.“

„Proč mají taklik děti, to je jejich věc!“

„A co má ten člověk dělat? Z lakové tu lidé ani děti nemají, a on, aby v té škole měl koho učit, musí být samozásobitel.“

„Tak mu dáme vejslužku, když už musíte rozhazovat, velebný pane.“

„Říkáte si co chcete, dva čuníci pro nás dva je moc,“ chaběl rafář na svém.

Je zajímavé, že přibližně v téže chvíli učitel došel k podobnému závěru: „Já tu mám hladových krků jako pištál u varhan a na fáře jsou dva vepři a dva lidé.“ Načež se zamračil. Čím víc se mračil, tím usilovněji přemýšlel. Když se mu tvář vyjasnila, vzal do kapsy kládivo a hřeb a že prý se jednáčhat trochu večerníky kyslíku.

Rafář míval psa ovčáka, hildáče, ale Barka ho umořila hladem. To se teď učitelovi školo. Šel k fáře od lesa a nebylo psa, aby štěk. Ani prve, ani teď, když se vzloupil do chlivky k prasatům. Tomu většímu se zdálé něco pěkného, protože kanilo a občas si zachrochalo jako pýjak piva. Menší spalo jako dudek. Když mu učitel přiložil hřeb mezi oči, hnulo ovarem, ale maloučko. Učitel sáh do kapsy pro kládivo a ani se mi nechce podroběně popisovat, jak ten hřeb snadno vylep do prasečí hlavy.

Ráno Barka budila faráře větou: „To menší prase je v troubě!“ Povídá rozespalý farář: „A jak se vám tam celé vešlo?“

„Ježíšmarjá, ne že ho peču, ale že je kaput!“

„To je asi jsi hladem umořila, osobou! zvlá farář a obrátil se ke zdi.

Barka seběhla k učitelovům. Jestli by prý pan učitel neocklidil prasátko, pan farář se dálá poroučet. Lhalo, aby se zamezilo panice mezi chovateli. Do rána jim na fáře jedno zgrejalo a lidí jsou zlì a ještě by mohli říct, že na fáře zatajili červenku nebo co.

„Ale to vše, Barko, s radostí, pro vás všechno!“ Učitel vzal pytel a trakaf a šel pro prase, že už ho prý někde zakope. Toho dne se začalo z učitelovic komina kouřit a kouřit už nepřestalo.

Když se Barka ptala učitelovic Tonku u kašny, co tolik topěj, vždyť ještě nemrzí, Tonik dělal, že jí neshý, a Barka si dobře všimla, že má mastnou bradu. Jak jí cestou na faru voda v putně plouchala, Barka každý třetí krok se zastavila

a usedavě přemýšlela, co to učitelovic, ta chamaď setakramentská, může kuchtit? Tonda má mastnou bradu přece od něčeho mastného. Zeby to prase... dýt přece pošlo, ne? Nebo že by nepošlo? Ten učitel říká přeohotně chtěl vyhovět...

Zralo jí to.

Sotva se setmělo, Barka šla courem kolem kostela ke škole. Vpředu se svítí, z komina se kouří, Barka věří, čmuchá, přece takhle voní veprová! Teď ji ovanulo zelení, tohle jsou zase škvarky!

Vzala za klíku. Opatrně proklouzla do chodby. Na konci chodby chtěla a nad nimi výklenek s oknem pro větrání. Barka se šourá až ke dveřím a poslouchá. No ovšem, tam se debužíruje, asi už je po všem. Taliře, vidičky a nože cinkají do dětských hlasů a smích, co xakru jedí? Přišla pod bedru, co stál v rohu, dala na ni škopík, co visel na dře, a souká se nahoru, aby si to všechno okénkem nad dveřmi zkонтrolovala. Přišla o chlup pozdě, učitelová už poklidila se stolu a všechny děti stály v řadě jako čestná rota, od nejstaršího po nejmladší.

Učitel právě uzavíral: „...a pomodlime se ještě za Barku...“

Barka napjala uši. Přitáhla se výš, stála na škopíku na špičkách jako baletka.

„...aby nebyla tak lakomá,“ povídá nejstarší Žofka a po ni Pepa:

„...aby nebyla tak závisitivá!“

„...a tak špinavá...“ vpadi Tomáš.

„...a neúčesaná...“ mladší Xaver, a ještě mladší Felix:

„...ne tak ošklivácká...“

Bobeš: „...aby nemohla prasátka hladem...“

Růženka: „...a kočičky a...“

Lihuš: „...a pejsky...“

„...a aby nežrala žížaly,“ uzavřel Tonda s mastnou bradou.

Barka byla vzetkem bez sebe. Ty žížaly ji dodály.

Chtěla zahrát pěsti, lež zapomněla, že zpola stojí na špičkách na škopíku na bedru a zpola se přidržuje výklenku.

Dřív než mohla vychrlit nadávky, svět se pod ní zbortil, škopíček ucukl, Barce se zvedly nohy ke stropu, vzala bradou o spodek výklenku, jekla a letěla, jako když žebřík podrazíš, ztuhla naznak na dlaždice v chodbě.

Našla ji tam s očima v sloupu.

Dětem namluvili, že se Barce udělalo mdlo, a poslali je spát.

Jenomže Barka mimo dřívko trochu clouhu na to, aby to bylo jenom mdlo.

„To vypadá, že je po ni,“ šeptal ženě učitel.

„Skoč pro faráře.“

„Jo, a jak to všechno vysvětlím? Řeknu, že jsme ji zabili, že jsme byli v komplotu kvůli praseti, znás lidí.“

Učitelová ztratila hlavu a navrhovala manželovi, aby emigrovali, nebo aby zapálili dům, a podobné hlouposti. Učitel ji neposlouchal, vzal pytel po čuníkovi, vepcal do něho Barku, hodil si to všechno přes rameno a šel.

„Kam jdeš, Láďo, Láďku, tebe chytou, já už tě neuvidím!“ učitelová se mu věšela na krk.

„Za chvíli jsem tu,“ konejšil ji, „říkamu neotvírej!“ a spolkla ho tma.

Nevěděl přesně, co s Barkou. Chtěl ji posadit ke kašně, ale Bureš se potácel z hospody, a jen taklak se nestětí. Také se zabýval nápadem, že by jí vynes na zvonici a tam by ji pak našla řeklo by se, že vybírala holubí vejce, to se o ní vědělo, a že jí zvon vzal do lebky. Už zahýbal ke zvonici, když si vzpomněl na Kubátu.

Kubát pro halí byl schopnej hrnát blechu přes stinnště. Noc co noc chodil hledat do stodoly obilí, aby mu je někdo nevykrad, ale sotva se usadil ve stodole, už ho popad strach, že by ho mohli vykrást v chalupě, a ležel hledat domů. Když tak proběhal celou noc, ve dne spal. Ríkal, že ušetří, že být ve vzhůru se pří teďhotě nevyplatí.

Učitel počkal, až Kubát přeběhl ze stodoly do chalupy. Potom mu posadil Barku na hromadu zrn, dal jí do ruky lopatu, aby se nekácela, a za chvílenku byl doma.

Kubát Hlídá v chalupě. Asi za půl hodiny ho popadne obyváčk strach o zrn a zrn a leží do stodoly. A vida ho! Nachytal zloděje s lopatou, zrovna jak se chystá okrást ubožáka! I ty prevít! I ty padouch! Kubát vzal cep a BÁC, BÁC! Zloděj se skácel.

„Ani se nehní!“

To se vši, že se ani nehnul. Totiž nehnula. Kubát poznal, teprve až rozskří sirku, že to není zloděj, nýbrž ta zlodějka, a to farská Barka.

„Ženská, co vás to napadlo?“

Barka ani muk.

„Ženská, hej, hej, hej!“ to už s ní notně tlás. „Snad jsem vás... propánkralé, Barko!“

Barka ani muk.

Ted sedí oba ve stodole, koukají na sebe, jenže Barka Kubátu nevidí.

Kubát je z toho zouflalý. Kam ji dát? Najdou ji u mne a řeknou, že jsem jí z lakové utlouk, znáte lidí! Co s ní?

Ze všech nápadů se mu zalíbil jeden velice škodolibý. Vzpomněl si, že učitel nezamyká a že by mu mohl Barku donést do školy a posadit ji do lavice. To se bude učitel divit, že má o žákyni vic.

Zase se ocíla Barka v pytle, zase se nesla noc. Jak si chtěl Kubát nadějit kaštanovou aleji směrem ke Královské oboře, byl by malem vrazil do chlapa, který přicházel od obory. I on nesl pytel na zádech. Když spatřil Kubátu, zaťalmu pustil, a odskočil do tmy. Kubát zrovna tak.

Ted stojí oba chlapi za kaštanem, jeden druhého pro tmu nevidí, a mezi nimi na silnici dva pytle. Čekají, co se bude dít. A ono nic. Čekají, až konečně ten jeden, byl to Kubát, to riskne. Skočí, popadne pytel a upaliuje prý. Ten druhý to vidí, odcedne si, zvedne pytel a také upaliuje.

Je to starosta z Dejvic. Byl si zapytlád v Královské oboře a nese domů stainého koloucha. Jenže je v tom přece jenom malý háček. Starosta nese pytel, to je pravda, ale je to pytel, který upsil Kubát, zatímco Kubát utek s pytle, ve kterém byl starostův kolouch.

Tak se stalo, že Kubát potmě posadil učitelovi do školní lavice místo Barky koloucha, zrovna když starosta vcházel doma do kuchyně a povídá ženě: „Jen se koukn, co jsem dneska ulovil!“

Nás nemůže překvapit, že z pytle se vykutálela farská Barka, vše přece proč. Ale starostová to nevěděla, a když spatřila, jak se Barka kutáli, zajala ji mlčoba a prášila sebou.

Ted už obě ležely vedle sebe jako dva špalky. Starosta, bývalý dragoun, už něco v životě zažil. Celkem klidně popadl všechno a všechno vychrist ji na starostovou. Samosebou že Barku při tom také polí.

Starostová si sedla, Barka si sedla, starostová vstává, Barka vstává. Starostová ještě, Barka se nezdržuje a hurá ze dveří do tmy.

Ráno, než se začalo učít, našel učitel ve třídě koloucha. Seděl v první lavici. Chvíli si lámal hlavu, jak a co, ale pak si řekl, že kdo se moc plá, moc se dozví a koloucha zavěsil do komory, aby zvěřina užrála. Jen to udělal, volá ho před školu Kubát. Jestli přej v noci nic neslyšel, jako učitel. Ne, neslyšel. A Kubát slyšel? Ne, taky neslyšel. Tak proč se plá? Inu jen tak.

Začali zvonit na ranní a farář, přesný jako poštovní panáček, zahýbal až fary. Spatřil Kubátu s učitelem, předal do kroku a volá:

„Jestlipak to už víte o naší Barce?“

V učiteli i Kubátovi hrklo. V každém zvláště.

„Představte si,“ oznamoval velebníček, „představte si, že se ji přes noc na hlavě vyzryzal dvě boule!“

„To jí něco pošípalo?“ zkoušel učitel.

„To jsou boule jako od cepu. Měla prý zlý sen, a jak se v posteli přehazovala, spad na ni činový svícen. Hlavu ji boli jako střep!“

„A co říká doktor?“ s úlevou se ptal Kubát.

„Kdo by utrácel za doktora! Ona se s pomocí boží z toho vylíze!“

„I bez pomoci boží,“ chtěl říct učitel, ale neřekl.

Farář se v dálce zmenšoval a Kubát s učitelem se za ním mlčky dívali. Od Prahy foukal studený vítr, nad krajem visela špinavá perina plná sněhu. Kubátka zastudila sólo vločka v týle a zví. Mrkl na nebe a pomalu šel domů. Učitel ještě chvílik lekalová, než vešel do školy příchozí do kamenn.

Atm to vlastně končí. Jestli jste doufali, že Barka se napravila a prestala lakovat, že učitele tláčí do žaludku i ve svědomí ukradené prase, že Kubát dostal rozum, důstojný pán že našel důstojnost, že Dejvice si ochlásovaly změnu jména na Hamonin, to jste raději měli přečíst nějakou pohádku, a ne tuto pravdivou příhodu.

PRAMENY

Božena Němcová

Divá Bára (úryvek)

Když se hodně už setmělo, přišel kostelník a ponocný, aby odvedli Báru na hřbitov. Panna Pepinka mrkla na ni, aby prosila pana faráře, chtěla také dobré slovo dát za ni, - ale Bára nechtěla rozumět; a když pan farář sám řekl, že by se dal snad trest ten uprosit, pohodila vzdušně hlavou říkajíc: „Když jste ráčili usoudit, že jsem trestu hodna, tedy si ho podstoupím!“ - a šla s mužem.

Lidé vybíhali ven, - mnozí ji litovali, ale Bára si žádáno ani nevšimla a vesele kráčela k hřbitovu, který ležel u paty lesa nedaleko obecné pastvy. - Otevřeli malou komoru, kde kosti a máry složeny byly, přáli ji: „Pánbůh tě tu opatruj!“ - a odesílali domů. Z komory bylo malé okénko s claněm, kterým bylo vidět do údolí a na les. - Bára se postavila k tomu okénku a dívala se dlouho, dlouho ven. - Smutné musely to být myšlenky, které jí hlavu probíhaly, neboť slza za slzou padala z krásného oka na brunátnou tvář. - Výše vystupoval měsíc, jedno světlo za druhým haslo, tisíce a tisíce bylo kolem; přes hraby kladly se stíny vysokých jedlí, jež u zdi stály, nad údolím vznášely se lehounké mlhy. - Jedině štěkot a vytí psů přenušovalo tichost noční. - Bára dívala se na hrob matčin, připomínala si osamělé mládí, nenávist a opovrhování lidí a po prvé cítila všechno toho tíži, po prvé přišla jí myšlenka: Kýž tu, matko, vede tebe ležím! - Myšlenka rodila myšlenku, jeden obraz stíhal druhý - objímalu v duchu krásnou Elšku a na lesní stezce vykouzlila ji obrazovnost vysokého, ramenatého muže s ráznou tváří v mysliveckém oděvu. - Ale konečně se odvrátila od okénka, mlčky zavřala hlavou, a rukama zakrývající si tvář, klesla s hlubokým povzdechem na zem. Plakala a modlila se. Umírněna konečně vstala se země a chtěla si lehnout na máry: když tu u okénka zaštěkne pes a hrubý hlas se ozývá: „Báro, spíš?“ - Byl to Jakub a Lišaj. - „Nespíš, tátó, ale budu hned spát, proč pak jste sem přišel? Já se nebojím.“ - „Dobře tedy, dívče, spí! Já budu spát zde, vzdýt je teplá noc!“ - a otec uleh si s Lišajem pod okénko. - Spali dobře až do rána.

Ráno, když začalo svítat, přicházel lesem muž v mysliveckém oděvu; Jakub viděval ho chodit v lese i po údolí začasté, - nevěděl ale, kdo je.

„Co tu děláte, Jakube?“ - ptal se myslivec, když ho byl došel.

„I pane, zavřeli mi tu moji dívčici přes noc, a tu nedalo mi to doma být.“

„Báru? - Co se stalo?“ ptal se s podivem myslivec. Jakub v krátkosti povíděl vše. I zaklel myslivec, pak strhl ručníci s ramena, pověsil na strom, vyšinul se hbitě přes zed hřbitovu a vypáčiv silnou paží dveře kostnice, stál před Bárou, kterou byl hřmot probudil. Vidouc myslivec před sebou, měla za to, že ještě ve snu - slyšíc ale jeho hlas, divila se, jak tam přichází, a nemohla rozpačitostí ani na jeho pozdrav poděkovat.

„Nediv se, Báro, že jsem tak sem vrazil; jdu okolo, vidím tvého otce, slyším, co se s tebou dělá; že's tu, to mne rozhněvalo. - Pojď pryč z té umrlčiny!“ - pobíd myslivec a vzal Báru za ruku.

„Ne tak, pane - zůstanu zde, až sem pro mne přijdou - řekl by, že jsem utekla. Vždyť mi tu nebylo tak zle,“ zdráhala se Bára, vytáhnouc zlehka ruku z ruky myslivcovy.

„Tedy zavolám otce a zůstaneme zde oba,“ řekl myslivec a zavolal přes plot na Jakuba. Vlezl tedy i Jakub přes plot a vešel k Báře, a Lišaj nevěděl ani, co dělat radostí, když Báru zase viděl. - Jakub vida, kde Bára spala, byl by se hned pustil do pláče; by tedy slzy zakryl, šel na hrob své nebožky. - Myslivec sedl si na máry; Bára hrála si s Lišajem, ale vícela přece, že myslivec neodvratně na ni hledí; rděla se a bledla a mocněji tlouklo jí srdce než v noci, kdy prassama v kostnici byla.

„A což není ve vesnici nikdo mimo otce, který by sem k tobě byl dohlídl?“ ptal se po chvíli myslivec.

„Mimo Elšku a otce nikoho; otec přišel, Elška přijít nemůže, a jiného není, kdo by mne tak miloval. - A

ty, vid?“ pravila, dívajíc se psovi do očí. - „A k hřbitovu se přiblížit každý se v noci obává,“ - doložila ještě. „Divím se tvé smělosti, jako jsem se civil tvé sile. Vždy jsem matce o tobě povídal,“ - řekl myslivec.

„Vymáte, pane, jestě matku?“ ptala se Bára důvěře. „Ano, starou matku - bydlíme spolu vysoko na vrchu, říčtivě hodiny odtud, v lese - v myslivně. Já jsem myslivec. Matka moje přeje si dceru, viděla by mne ráda šťastného. Nenašel jsem nikde ženu, jakou bych si přál, až jsem tebe viděl. - Báro, já nejsem přítel dlouhých řečí; - mám tě rád od té chvíle, co jsem tě viděl - já se tě naučil i znát, třebas s tebou byl nemluvil. - a jestli jsem posud ničehož říč neřekl, stalo se tím, že jsem si netroufal dojít tvého slova. Nyní vši vše: řekni i ty, jestli se ti libí - a chceš-li být mou ženou. Ve Vestci nyní být nemůžeš; seber si tedy, co máš, a pojde hned s otcem ke mně do lesa, kde tě budou lidé milovat.“

Bára stála jako socha, ani sebou nehnula, ani promluvit nemohla. - Myslivec nevěděl, jak to vyložit si má, ale chtěje se dovédat pravdy, a byť by i trpká byla, ještě jednou Báry se ptal, zdali chce být jeho ženou.

- Tu se pustilo dívčce do pláče a zvolalo: „Bože, což je to pravda, že mne máte rád?“ - Myslivec jí to ústy i rukou dáním dosvědčil, a tu teprve, vyznala svoji dávno k němu chovanou lásku. - Jsource srozuměl, vysílal ven, přiklekl k Jakubovi a myslivec pravil: „Znáte mne, tatíku, víte, že mohu ženu zaopatřit, dávno již. Zádná se mi ale nelíbila, až jsem viděl vaši dceru, tu jsem si zamílovat. Právě jsem se spolu domluvili; dejte nám tedy vaše požehnání. Třebas to bylo na hřbitově, všeude zem Páně, všude Bůh!“

Jakub se neptal, co a jak, jen když Bára spokojena byla; požehnal je a pak se domluvili.

Jak se podivil kostelník, když po klekání přišel pro Báru a v kostnici ji našel v společnosti otce a ženicha, za jakéhož se ihned myslivec vydal.

Větší ještě podiven bylo na faře a po celé vsi. Lidé myslili, Bůh vši jak Bára zkrotne, jak bude ponížená, - a ona se vrátila co nevesta, a ještě k tomu takového muže. - Ani věří tomu nemohli, že by to možná bylo, že by se mohla divá Bára komu zařídit - a ono se to stalo. „Ta má z pekla štěstí!“ povídala si dívčata.

Opravdovou, velikou radost měla Elška, když jí Bára svého ženicha přivedla. „Vidíš, Pán Bůh ti splatil službu, kterou's mně prokázala a za kterou jsi tolik zkusila. - Já věděla, že najdeš i ty člověka, který tě bude milovat. Jen jí méte hodně rád, ona toho zaslouží,“ obrátilo se dobré dívčce k myslivcovovi, podávajíc mu ruku, kterou on upřímně stiskl.

Rád by si byl vzal myslivce Báru hned s sebou, ale ono to přece tak rychle nešlo, a panna Pepinka nechtěla připustit, aby Bára před svatbou odcházela; raději při všecky tři ohlášky najednou, když je ženich nedočkavý. Jakub se také nemohl od pastým hned odtrhnout.

Bára želela nejvíce Elšky; když ale druhý den na pana faráře došel list z Prahy, v němž paní teta píše, že ona celé svoje jméno věnuje Elšce, ale jen pod tou výminkou, když si vezme toho mladého lékaře, který jí (pani tetu) vylečí; - ať se pan farář zeptá, chce-li nebo nechce; když i pro Elšku mimo to lístek přiložen byl, pln nejkrásnějších nadějí na brzké shledání, tu neměla Bára již žádných právní více.

Před svatbou se všichni lidé s ní smířili, i kostelníkova jí přála štěstí a odevzdala jí od Josifka lístek. Elška ho Báře přečetla, a tu teprve se dovéděla, co Elška dávno věděla, že Josifek ji miluje, k vůli ní jen že knězem být nechtěl; když se ale vdá, že rád práni rodičů vyplní. Po týdnu vystrojila panna Pepinka Báře svatbu, a stará myslivcová přišla také a odvedla si do lesa dceru, na kterou se byla dávno již těšila. Jakub šel s ními.

Když si myslivec svoji mladou ženu po stavení prováděl a do pokojíčku přivedl, kde bylo jeho lože, sundal nad ním zavěšený suchý již věneček. „Znáš ho?“ ptal se Bára. Byl to tentýž, co na vrbě uvázl na svatojanské ráno. - Bára se usmála. - „A na koho jsi myslela, kdyžs ho do vody házela?“ - ptal se myslivec, přiviná si jí k srdci. - Bára neodpovíděla, ale objala ho a pozdvívala k němu s usmániem milým oči, jež lidé nazývali buličí, myslivec však za nejkrásnější měl na celém širém světě.

J. Jiránek, Nakladatelství, 1943 Železný Brod

KRUHY NA VODĚ

CO DNEA A CO ZITRA**Úterý 18. 6.**

7.30 - 8.15 snídaně - soubory	
8.30 - 12.00 dílny pro děti ze souborů	
8.30 - 12.00 semináře pro dospělé	
9.00 - 11.10 4. blok vystoupení souborů	
O lakové Barce	ZUŠ-DT
Tak co?, ZUŠ Chlumec nad Cidlinou	
Naša Divá Bárka	kino
Dohráli jsme, ZUŠ Uherské Hradiště	
Cestující ve vlaku	kino
Petr Šmid, 5. ZUŠ Plzeň	
Škola roku 1902	ND-MS
Slničko, 1. ZŠ Kladno	
11.30 - 13.00 oběd - soubory	
13.30 - 15.45 4. blok vystoupení souborů	
Naša Divá Bárka	kino
Dohráli jsme, ZUŠ Uherské Hradiště	
Cestující ve vlaku	kino
Petr Šmid, 5. ZUŠ Plzeň	
2x Škola roku 1902	ND-MS
Slničko, 1. ZŠ Kladno	
2x O lakové Barce	ZUŠ-DT
Tak co?, ZUŠ Chlumec nad Cidlinou	
16.00 - 17.00 diskusní klub pro seminaristy	MěU
16.30 - 17.00 diskuse lektorského sboru s vedoucími	
souborů	
ND-S	
16.30 - 18.30 dětský diskusní klub	Nivy
17.15 - 18.30 veřejná diskuse o inscenacích 4. bloku	MěU
18.30 - 19.45 večeře - soubory	
20.00 - DISKOTÉKA PRO DĚTI	
tělocvična ZŠ Gorkého	

Středa 19. 6.

7.30 - 8.15 snídaně - soubory, seminaristé	
8.30 - 12.00 dílny pro děti ze souborů	
8.30 - 12.00 semináře pro dospělé	
10.00 - 10.40 5. blok vystoupení souborů	
Japonské pohádky	ND
DDS TY-JÁ-TR (CO?!) DDM Praha 7	
11.30 - 13.00 oběd - soubory	
14.00 - 14.40 5. blok vystoupení souborů	
Japonské pohádky	ND
DDS TY-JÁ-TR (CO?!) DDM Praha 7	
15.00 - 16.00 diskusní klub	MěU
pro seminaristy	
15.30 - 16.00 diskuse	ND-S
lektorského sboru s vedoucími souborů	
15.30 - 17.00 dětský diskusní klub	Nivy
16.15 - 17.00 veřejná diskuse	MěU
o inscenacích 5. bloku	
18.00 - 19.30 večeře - soubory	
20.00 večerní program	
Ida Kelarová a Romano Rat	
Koncert se uskuteční v Městském parku, za nepříznivého počasí v Národním domě	

VYSVĚTLIVKY:

ND	Národní dům
ZUŠ	Základní umělecká škola
Nivy	Kulturní dům Nivy
Kino	Kino Vesmír
MěU	Městský úřad

PLIVANEC NAKONEC

Z kuloárů do redakce pronikla zpráva, že mnozí luštitele si dosud lámou zuby na křízovce Hulákovce. Posunujeme proto termín odevzdání tajenky o jeden den. Na vaše odpovědi čekáme v redakci do úterka /22.00/.

DĚTSKÁ SCÉNA

BUBLINA

Inspiruje Vás muž na fotce? Myslete si, že víte, co si zrovna myslí? Doplňte bublinu a doneste nám ji do redakce! Nejvtipnější text bude v zítřejším vydání zveřejněn.

PSÁNO NA VODU**Po kočníky v potůčku****Jacques Brel**

Po kočníky mi potok kolotá
Pozorně se dívám na běh života
Po kočníky mi potok kolotá
Dívám se bez jediného slova

Jemné rybky mi svůj osud vyprávějí
Vlnkami se elegantně prohnájí
A já hezkými slovy jako v měd'
Do vody jím vyrývám odpověď

Po proudu pluje dopis od milého
Možná kdysi kamsi zmizelého
Ach jak rád bych tu dívku vedle sebe měl
Dívku které bych prsty hýčkat směl

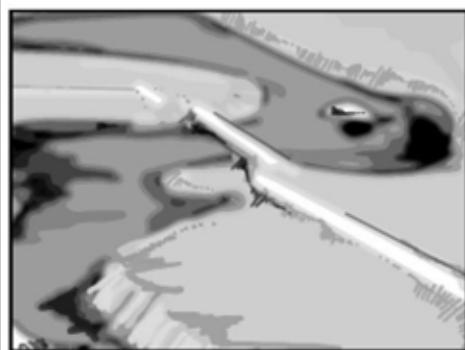
A když žába za soumraku usíná
A mezi rákosím i vážka jediná
Voda můj obličeji přiláká
A ukáže mi obraz hlipáka

Jdi po břehu**Leonard Cohen**

Lásko jdi po břehu všech potoků
v nichž ryby uvidíš.
Jdi po břehu všech potoků
tam potkáme se spíš.

Jdi po břehu všech řek
tah úhořu sleduj chceš?
Po břehu řek má lásku
vždyť já tam budu též.

Jdi břehem oceánů
divej se na velryby
všech oceánů lásko má.
Budu tam bezpochyby.

Most přes rozbořenou řeku**Paul Simon**

Když je ti zle, když nemůžeš se hnout
z místa a ze sevření
pomyslných pout,

když pláčeš, já ti utřu slzy, tak už dost,
jsem s tebou, opři se a podržím tě,
tak neboj se a přejdi, smutnooké dítě,
jsem most přes rozbořenou řeku, jsem tvůj most.

Když ležíš naznak a nikde ani náznak
že soumrak ještě počká,
než nás zaplaví,

když v prázdných tvářích je jen prázdná zlost,
jsem s tebou, opři se a podržím tě,
tak neboj se a přejdi, smutnooké dítě,
jsem most přes rozbořenou řeku, jsem tvůj most.

Jitřenko, teď máš šanci, svif.
Měsíc spí na obloze, vybělená kost.
Všechny tvé sny se toulají
po cestách, které znám,
jsem přítel, věř mi, podržím tě,
tak neboj se a přejdi, smutnooké dítě,
jsme most přes rozbořenou řeku, jsem tvůj most.

Deník Dětské scény - Trutnov 2002. Číslo 4.

Redakce: Iva Dvořáková, Zdeněk Dlabač, Petra Rychecká, Klára Hradíková, Pavel Kocych. Foto: Zdeněk Fibík. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 17.6.2002 v 23.42. Vychází - 18.6.2002 ve 12.00. Náklad - 300ks.